

מסכמים שנה החברה להגנת הטבע מרכז לימודי שדה קרית שמונה 2015

צילום: אמיר בארי

החברה להגנת הטבע
שומרים. מחנכים. אוהבים

מילות פתיחה

המרכז ללימודי שדה (מל"ש) של החברה להגנת הטבע פועל זה עשור שלישי בעיר קריית שמונה ובאזור אצבע הגליל. המל"ש מוביל את הנושא הסביבתי בקרב הקהילה ומפתח את הזיקה לטבע ולסביבה הקרובה. במהלך השנה הייתה פעילות משולבת בתכניות פורמאליות במעל 10 בתי ספר, הדרכנו טיולים, וקיימנו שלל תכניות חינוך בתחומי סביבה וטבע בבתי הספר בעיר. במסגרת הבלתי פורמאלית הפעלנו כשלושה חוגי טבע, שני חוגי סיור, שלוש גינות קהילתיות ושישה ימי שיא עירוניים בנושאי טבע עירוני, מורשת ובריאות. פעילות נוספת התקיימה סביב שמירת טבע פעילה ומעורבות ציבורית, לקחנו חלק בהסברה נגד קווי מתח בעמק החולה, ספרנו ציפורים בחצרות בתי ספר והשתתפנו בהקמת קבוצת פעילים לניטור מי נחל הזהב בעיר. השנה שמנו דגש על שיתופי פעולה חדשים עם גופים מגוונים באזור. שיתופי הפעולה צלחו ובעזרתם הגענו לתושבים ולילדים רבים יותר בעיר. בשנה הבאה אנו מקווים לשמר ולהגדיל את הפעילות במסגרות הקיימות, ולהרחיב את הפעילות החינוכית קהילתית למען הטבע והסביבה. לצוות שותפים מתנדבים בשנת שירות, מדריכים בוגרים ורכזים. הפעילות מתקיימת בשיתוף פעולה עם: עיריית קריית שמונה, אגף החינוך, היחידה הסביבתית, אגף הרווחה, המשרד להגנת הסביבה, רשות ניקוז ונחלים כינרת, המרכז האקדמי לנוער - מכללת תל חי, אקדמיה בכיכר, גו"נט ישראל, אשל גו"נט, הע" מותה לקסמי טבע ונוף, מתנ"ס ארתור פוקס, מערך של"ח, מועדונית אהבה, מנהל קמעונאות ומרכז ביג.

צוות החברה להגנת הטבע בקריית שמונה

מנהלת: ליאת לרר לנגלבן
רכז חינוך וקהילה: אמיר בארי
רכז גינות קהילתיות: איתי רובינסון
רכזת שומרי הנחל: עידן שגיא
מדריכה בוגרת: מורן ברוידא
מורה חיילת: אילת דאר.
מתנדבי שנת שירות: נוגה רז, נוגה קריל, רותם דוננפלד, נעמה ברק

"אם יבוא מישהו
שיהיה לו אכפת
משהו ישתנה לטובה
אולי קצת"
הלורקס / ד"ר סוס

ליאת לרר לנגלבן
מנהלת
אמיר בארי
רכז חינוך וקהילה

מתנדבות שנת שירות במחלש.

יום מעשים טובים. צילום: אמיר בארי
צויר: נעמה ברק וילדי בייס יצחק הנשיא.

ילדים מובילים שינוי

פעילות החברה להגנת הטבע בנושאי החינוך הסביבתי מגוונת. מטרת התכניות לקדם את נושאי הקיימות והשמירה על הטבע והסביבה בקרב הדור הצעיר, ועל כן מתאימות מאוד למוסדות חינוך המעוניינים להטמיע ערכים חברתיים, סביבתיים והובלת שינוי סביבתי בקהילה.

חכמים בריבוע

"תרבות הצריכה" היא תופעה חברתית וכלכלית המעודדת אותנו לגזול ממשאבי כדור בארץ ללא מחשבה על התוצאות. לתרבות זו השלכות סביבתיות רבות ביניהן: דלדול משאבי העולם, חלוקה לא צודקת של המשאבים וייצור פסולת מוגברת. תכנית "חכמים בריבוע" בשיתוף "מגה קמעונות" נועדה לחנך לצריכה מקיימת הבאה לידי ביטוי באמצעות קידום הרגלי קניה נכונים, צמצום צריכת משאבים במקור, מיחזור ושימוש חוזר. במסגרת זו מתקיימים כ-4 מפגשים המקדמים צריכה נבונה ואחראית וכן קיום אורח חיים ירוק המתחשב בסביבה. בנוסף, יוצאים התלמידים לסופר ומתנסים בהשוואת מוצרים ובבחירת סל הקניון החכם ביותר. בשנת הלימודים תשע"ה השתתפו 11 קבוצות בעיר מתוך בתי הספר: קורצ'אק, עוזיאל, תל חי ודנציגר.

עירי קריית שמונה "בשביל העיר"

כמו בכל שנה שותפה החברה להגנת הטבע בפרויקט "עירי קריית שמונה" לתלמידי כיתה ד' בכל הישוב בהובלת אגף החינוך. השנה פעלנו תחת הכותרת "בשביל העיר". הילדים למדו על אתרי טבע, מורשת והיסטוריה בעיר, הכינו דפי מידע לכל אתר ודגם של אתר נבחר בעיר. האירוע הגדול התקיים בפארק הזהב, המהווה בעצמו אתר טבע עירוני בעיר, עליו למדו הילדים. ביום השיא נחשף בפארק שביל בצבע ירוק, לכל אורכו, עליו הוצגו לראווה הדגמים היצירתיים של כל כיתה וכיתה שהשתתפה בפרויקט. בין הדגמים היו גבעת שחומית, בית החאן, פארק הזהב ועוד. האירוע הינו שיתוף פעולה מוצלח בין מרכז ללימודי שדה של החברה להגנת הטבע, מרכז פסג"ה, מדריכי שלח הצעירים (משצ"ם) מתיכון דנציגר ואגף החינוך של העיר. באירוע השתתפו כל תלמידי כיתות ד' של העיר, בשלל פעילויות מעשירות ומהנות. בין היתר כללו הפעילויות חידות על קריית שמונה- עבר והווה, שאלות חקר ובלשות על נחל עין זהב והצמחייה הרבה שבו, משימות של תנועה וספורט המאפיינים את העיר, המחזה בקבוצות וכן, צפייה בהצגה של צוות החברה להגנת הטבע אשר המחשה לילדים בדרך מרתקת את תחילת דרכה של קריית שמונה, מנקודת מבטם של העולים הראשונים: המגורים בפחון, התלות בנחל והתנאים השונים מהמוכר לנו היום. האירוע, שתוכן בקפידה זה חודשים על ידי כל הנוגעים בדבר, נחל הצלחה רבה והיווה שיא לתהליך החינוכי לילדי כיתות ד' להכרת העיר.

שומרי הנחל. צילום: נוגה קריל

שומרי הנחל

בשנים האחרונות עלתה ההכרה כי חשוב שקהילות, הגרות בסמוך לנחל ובאגן ההיקוות שלו, יהיו מעורבים בשיקום הנחל. בשיתוף פעולה מוצלח בין רשות ניקוז ונחלים כינרת, המשרד להגנת הסביבה והחברה להגנת הטבע, נבנתה תכנית חינוכית בה מאמצות קהילות קטעי נחל בקרבת ביתם - נחל הזהב בקריית שמונה ונחל פארעם בחצור. במסגרת הפעילות קבוצת התלמידים לומדת על הנחל כבית גידול וכמערכת אקולוגית. בנוסף עורכים התלמידים ניטור מים בשיתוף המרכז האקדמי לנוער אשר מרכז את תוצאות הניטור. תכנית שומרי הנחל מקיימת ומעודדת פעילות של שיקום טבע תוך כדי חיזוק האחריות לנחל על ידי התלמידים. במסגרת זו הדרוך צוות החברה להגנת הטבע עשר קבוצות בקרית שמונה ושתיים בחצור. לתכנית שותפים בתי ספר בקרית שמונה: יצחק הנשיא, רמב"ם, מגינים, אולפנית, תל חי, רננים.

מחצור הגלילית: שבט סופר, העמותה חינוך לפסגות.

בית ספר רננים לחינוך מיוחד.

בשנה החולפת בית הספר רננים והחברה להגנת הטבע שיתפו פעולה בכמה מסגרות והוא מהווה דוגמא יפה לחיבורים השונים בין החברה להגנת הטבע ומסגרות החינוך בעיר. כמו בכל בתי הספר בעיר, גם בבית הספר רננים קיימו טיולים וימי שדה לשכבה הצעירה. בטיולים עסקנו בעיקר בהיכרות עם קריית שמונה והסביבה ולכן טיילנו בגבעת שחומית, בנחל הזהב, בג'ונגל ובדרך נוף. כיוון שהטיולים היו לשכבה הצעירה בבית הספר, כיתות א'-ה', הם היוו את הקשר הראשוני בין התלמידים לטבע ולכן שמנו דגש רב על הכרה בסיסית של מהלך הטיול, נוהל יציאה לטיול, סימוני שבילים, צורת הליכה בטבע, ועוד. בנוסף לכך, כיוון שהטיולים היו קרובים לבית הספר עסקנו במהלך הטיול, בפלא שהוא הטבע הקרוב לבית הספר ולבית. כמו כן, קיימו פעילות "ילדים מובילים שינוי" בנושא נחלים "שומרי הנחל" לכיתות ה'-ו'. כולל יום שיא משותף במוזיאון בית אוסישקין- המוזיאון להיסטוריה ולטבע גלילי, בו הילדים למדו על הטבע ובעלי החיים באזור עמק החולה כולו.

אחת לשבוע, קיימו חוג טבע במסגרת המועדונים בבית הספר. התלמידים יצאו לנחל חקרו ולמדו בו על הנחל ומרכיביו וכן, עברו פעילויות רבות ומגוונות לאורך כל השנה בנושאים שונים כמו עונות השנה, מערכת אקולוגית, שמירת טבע, צמחים, משפחות בעלי חיים וחיזור בין בעלי חיים. במהלך הפעילות התנסו הילדים במיומנויות התבוננות וחקר, התאמה ויצירה.

טיילות חינוכית

טיולי השדה הינם טיולים במסגרת הפורמאלית בהם עוברים התלמידים חוויה לימודית תוך כדי הכרת הארץ הטבע והסביבה. השנה הדרכנו ב 10 בתי ספר בעיר המהווים את כלל בתי הספר בעיר. הטיולים היו במסלולים מגוונים באזור וההדרכה בטיול הייתה על ערכי הכרת הארץ, אהבת המולדת ושמירת טבע. הטיולים מותאמים לאופי המסלולים באזור, לאופי בית הספר, לגיל התלמידים ומשלבים משחקי דרך, משימות אתגר קבוצתיות, בישולי שדה ועוד חוויות.

בהדרכה נתנו דגש על יצירת זיקה בין התלמידים לסביבה הטבעית, תוך טיפוח הסקרנות והפליאה הראשונית של התלמידים. הדרכת הטיולים מאפשרת הכרות עם תלמידי העיר וחיבור לקהילה, ותוך כך מחזקת את הפעילות הקהילתית סביבתית המתמשכת בעיר.

בתי הספר שטיילו איתנו: יצחק הנשיא, רמב"ם, דנציגר, רננים, עוזיאל, תל חי, מצודות, קורצ'אק, מגינים ואולפנית.

הכשרת מדריכי של"ח (שדה, לאום וחברה).

מדריכי של"ח הינם תלמידי כיתה י' אשר מדריכים ומובילים את הטיולים בתיכון ומשתתפים בשאר פעילויות ואירועים בבתי הספר וברחבי העיר. בשיתוף פעולה מוצלח מדריכי המרכז ללימודי שדה של החברה להגנת הטבע מעבירים למדריכי של"ח המיועדים (בוגרי כיתות ט') לשנה הבאה בתיכון דנציגר שנת הכנה לקראת קורס המדריכים בקיץ. קבוצת המש"צים פעילה בתוך בית הספר בפעילויות חברתיות, וימי שדה - במסגרת פעילויות השל"ח (טיולים, גיחות מחנאות, כנסים ועוד...) ומביאים איתם את רוח החברה להגנת הטבע לפעילויות אלה.

במסגרת המפגשים השבועיים עברו המש"צים פעילויות בנושא מנהיגות, עשייה, מעורבות, אהבת הארץ. נוסף על כך, לקחו המש"צים חלק בהתנדבויות שונות וכן בפעילויות קהילתיות של החברה להגנת הטבע כגון: יום המעשים הטובים בבית הספר יצחק הנשיא, יום שיא עירוני "עירי קריית שמונה" והתנדבות בבית הספר רננים לכבוד ט"ו בשבט - כל זאת במסירות ומיזמנות.

המש"צים הבוגרים (כיתות י' ו-י"א) עברו גם הם במהלך השנה מפגשים שבועיים שהתמקדו בחשיבות העשייה החברתית- סביבתית והכרות עם המפגעים הסביבתיים באזור. בנוסף, לאחר מספר שבועות של תכנון וכתיבת הדרכות יחד עם מדריכות החברה להגנת הטבע המש"צים הובילו את המסע השנתי של כיתה ט' לגליל העליון המערבי.

עורר קש. צילום: אמיר בארי

חוג סיוור עוזיאל. צילום: מונה קריל

גינה קהילתית צילום: אמיר בארי

חוגים

חוג טבע

בשיתוף פעולה בין אגף הרווחה בקריית שמונה והחברה להגנת הטבע הופעל במועדונית 'אהבה' חוג טבע. החוג התקיים פעמיים בשבוע בשתי קבוצות פעילות שונות: השכבה הצעירה של ילדי כיתות א'-ג', והשכבה הבוגרת של ילדי כיתות ד'-ו'. בחוג מועברות פעילויות מגוונות בנושאי שמירת טבע, בעלי חיים, צומח, ידיעת הארץ, והילדים לומדים דרך משחקים, יצירה והתבוננות אודות הסביבה שמחוץ למועדונית כמו בעלי חיים שונים, עונות השנה, החלל החיצון, ועוד וכן על סביבת המועדונית כמו נמלים וקניהן שבחצר, מים ושמירת טבע.

חוגי סיוור

חוגי הסיוור בהדרכת מדריכי החברה להגנת הטבע פועלים אחרי שעות הלימודים. מטרתם לחזק את הקשר בין ילדי העיר, הטבע העירוני והסביבה הקרובה. בחוגים נותנים לילדים ידע רב, ניסיון בשטח, שדאות ואחריות סביבתית.

חוג סיוור "תכנית מצפן".

בית הספר התיכון דנציגר בשיתוף יחידת הנוער של קריית שמונה הקימו את מסגרת "מצפן" אשר מטרתה לחשוף את תלמידי כיתות ז', ח' לפעילות חברתית המשלבת בין הפורמלי לבלתי פורמלי. תכנית "מצפן" מציגה בפני התלמידים מגוון מסגרות שונות שאליהן הם מגיעים מידי שבוע. במסגרת התכנית מקיים המרכז ללימודי שדה של החברה להגנת הטבע חוג סיוור. מדי שבוע כל קבוצת גיל נפגשת לפעילות, ופעם בחודש כל הקבוצות נפגשות לפעילות משותפת. בחוג לומדים הילדים מיומנויות שטח שונות, ערכי שמירת טבע, הכרת הסביבה הקרובה והטבע העירוני המרהיב של קריית שמונה. הילדים התנסו בניווט עירוני בעזרת מצפן, יצאו לטיול בנחל הזהב, למדו איך לשרוד בשטח בלילה, הכינו בישולי שדה בשטח ולמדו כיצד להדליק מדורה. בנוסף נחשפו למושג "מפגעים סביבתיים", וחקרו את מפת ישראל לאורכה ולרוחבה. כמו כן, החוג כמסגרת קבוצתית מאפשר התנסות בחיי קבוצה, שיתוף פעולה, ופיתוח זיקה למחויבות לקבוצה.

חוג סיוור, כיתה ו' בית ספר עוזיאל.

חוג הסיוור נפתח מחדש באמצע השנה, כהמשך לחוג שפעל בשנתיים הקודמות. החוג מתקיים מדי שבוע, ובמסגרתו קבוצת הבנים מתנסה במיומנויות הישרדות ושטח: בישולי שדה, סוגי קשרים, בניית מחסות, ניווט והתמצאות. כמו כן, אחת המטרות המרכזיות של החוג היא לחשוף את החניכים לטבע העירוני העשיר בעיר. אי לכך ובהתאם לזאת, הפעילות מתקיימת מדי שבוע במקומות מגוונים כגון: פארק ונחל הזהב, תל ברום וגבעת שחומית. הפעילויות שמו דגש על היכרות עם המקום וחיבור לשטח.

פעילות קהילתית

גינות קהילתיות

החברה להגנת הטבע מפעילה בעיר גינות קהילתיות שפועלות בשיתוף עם תושבי השכונה, ילדים ומבוגרים כאחד. מלבד עבודת הגינה הקבועות כמו שתילה, השקיה, הנבטה, עישוב וניקיון, מתקיימות בגינה גם פעילויות שונות בנושאי טבע וקיימות. הגינות הקהילתיות הינן חלק ממארג המרחבים הירוקים בעיר ותורמות לשיפור איכות החיים העירונית. בקריית שמונה הקמנו כ-3 גינות קהילתיות: הגינה הקהילתית בשכונת אשכול, גינה קהילתית בבית הקשיש וגינה נוספת בבית ספר יצחק הנשיא בשיתוף "ביג" והמרכז האקדמי לנוער במכללת תל חי, גוינט ישראל ואשלים גוינט. הפעילים בגינות למדו על הצמחים הגדלים בגינה, על בעלי החיים שניתן לפגוש בה, וכמו כן עסקו בנושאים של מחזור ופסולת. יחד הכנו סלט מהירקות שגדלו בגינה, הכנו מתקנים להאכלת ציפורים, יצירה מחומרים ממחזרים, בישולי שדה ותה מצמחי הגינה, ועוד המון פעילויות חווייתיות.

גינה בבית הקשיש. צילום: איתי רובינסון

”ציפורים בשמים חשמל באדמה”

תכנון הקמת קו מתח עליון החוצה את עמק החולה ממזרח למערב, מביא איתו חשש גדול מאוד לפגיעה בציפורים הנודדות, באזור זה, בעונות המעבר. במהלך חופשת הפסח צוות המרכז ללימודי שדה הקים שתי תחנות הסברה באתרי טבע וצפרות- בבית אוסישקין ובאגמון החולה. בנוסף, צוות החברה להגנת הטבע דאג להחתיים את המטיילים על עצומה בעד הטמנת הקו מתחת לאדמה. באותו שבוע התקיים הפנינג חשיפה והסברה לציבור באגמון החולה בשיתוף החברה להגנת הטבע, רשות הטבע והגנים, וקק”ל. בהפנינג היו תחנות פעילות בנושא נדידת ציפורים, הכרת מינים ובתי גידול ומופע מוזיקלי בכלי נגינה מחומרים ממחזרים.

ניטור מים אזרחי בנחל הזהב.

במהלך השנה הוקמה קבוצת ניטור אזרחי למי נחל הזהב. בפרויקט זה פועלים מספר שותפים: החברה להגנת הטבע, אקדמיה בכיכר, המרכז האקדמי לנוער תל חי, העמותה לקסמי טבע ונוף והתושבים המתנדבים. קבוצת האזרחים עברה קורס ניטור מים ברמה אקדמית על ידי פרופ' ריטבו גיורא ממכללת תל חי. לאחר כשמונה מפגשים בכיתה יצאו חברי הקבוצה לניטור מים חודשי באזורים שונים בנחל הזהב. מטרת הקבוצה ללמוד על שינויים באיכות המים ומשמעותם תוך כדי פיתוח המודעות הסביבתית בקרב האוכלוסייה ואנו מצפים להמשיך פעולתה גם בחודשים הקרובים.

השתתפות בסקר ציפורי החצר בבית ספר יצחק הנשיא.

במהלך חודש ינואר עברו מדריכות החברה להגנת הטבע ומורות בית הספר השתלמות בנושא ציפורי החצר על ידי שלומית ליפשיץ (המרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר הבית). במהלך החודש כל כיתה בבית הספר עברה שיעור בנושא ציפורי החצר, הכירו את ציפורי החצר, בתי הגידול שלהם ואת מזונם. לאחר מכן כל כיתה יצאה לגינה לסקר ציפורים בחצר בית הספר. שמחנו מאוד לגלות שיש מינים רבים בבית הספר ולמדנו לזהות אותם אפילו בעזרת קולם. התוצאות נשלחו למרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר ובגינה ובית הספר קיבל תעודת הוקרה בהשתתפות הסקר.

**תודה לכל השותפים לעשייה
אתם מוזמנים להצטרף**

יחד שומרים על הטבע.

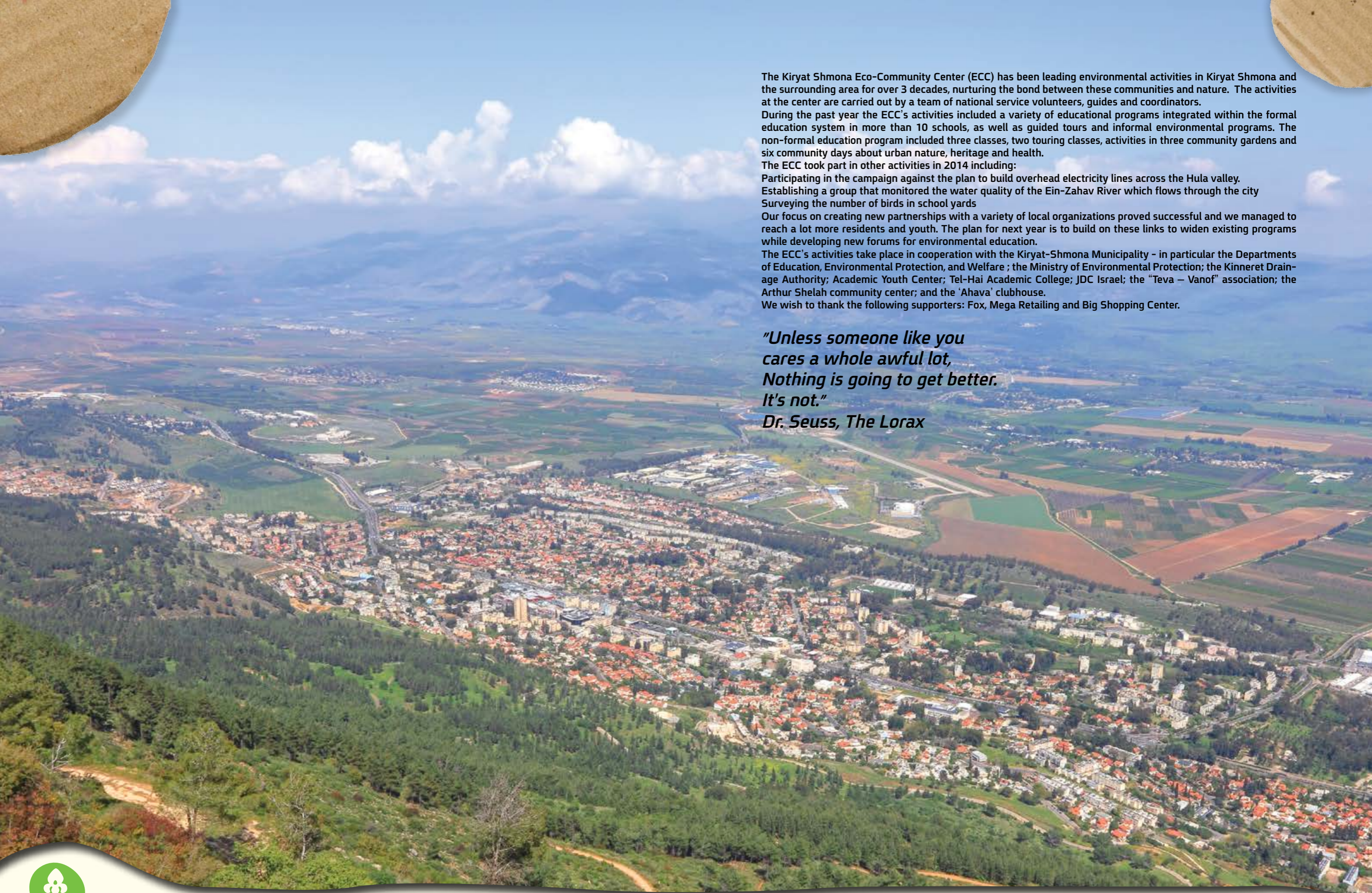
שבוע סביבה בריאות וטבע עירוני

שבוע סביבה בריאות וטבע עירוני התקיים במרץ. השבוע נפתח ביום ניקיון עירוני, בו הצטרף צוות החברה להגנת הטבע לבית הספר יצחק הנשיא. המשך השבוע כלל הפנינג טבע עירוני לכל ילדי העיר במתנ”ס ארתור פוקס בשיתוף פעולה עם ”קידום בריאות”. באותו יום התקיימו הפעלת ילדים בתחנות בנושא טבע עירוני, הצגת ילדים בנושא מחזור והרצאה למבוגרים בנושא צרכנות נבונה ומקיימת על ידי ד”ר אלי טייכר, בשיתוף פעולה עם ”מגה קמעונאות”. בהמשך השבוע התקיימו הרצאות וסרטים הפתוחים לקהל הרחב, בנושאי סביבה קיימות וטבע עירוני. אחרי הצהריים הוזמנו כל משפחות קריית שמונה לסיורים ללא תשלום. הטיולים הציגו וחשפו אתרי טבע עירוני בעיר קריית שמונה על מנת לחבר את התושבים ולחשוף אותם לטבע הנמצא בעיר. אתרי הטיול היו גבעת שחומית ונחל הזהב. גולת הכותרת של השבוע היה יום המעשים הטובים. באותו יום הועבר מערך בנושא איכות הסביבה המדבר על הקשר בין יום המעשים הטובים לסביבה. את המערך הכין צוות החברה להגנת הטבע והוא הועבר בכל בתי הספר בעיר ולכל הכיתות בסיוע של תנועות הנוער בעיר. לאחר מכן צבע צוות המל”ש בשיתוף עם ”פותחים עתיד” וצוות המשצ”ים מתיכון דנציגר את חצר בית הספר היסודי ”יצחק הנשיא”, בצבעים רבים שכיסו עציצים, אדניות ופחי אשפה, ויחד עם ילדי בית הספר גם נצבע קיר בחצר בית הספר. נוסף על אלו הוכנו ספסלים ושולחנות מגזעי עצים, ובסוף היום הפך בית הספר למקום צבעוני הרבה יותר..

יום מעשים טובים צילום: אמיר בארי

קבוצת ניטור מים צילום: אמיר בארי

The Kiryat Shmona Eco-Community Center (ECC) has been leading environmental activities in Kiryat Shmona and the surrounding area for over 3 decades, nurturing the bond between these communities and nature. The activities at the center are carried out by a team of national service volunteers, guides and coordinators.

During the past year the ECC's activities included a variety of educational programs integrated within the formal education system in more than 10 schools, as well as guided tours and informal environmental programs. The non-formal education program included three classes, two touring classes, activities in three community gardens and six community days about urban nature, heritage and health.

The ECC took part in other activities in 2014 including:

Participating in the campaign against the plan to build overhead electricity lines across the Hula valley.

Establishing a group that monitored the water quality of the Ein-Zahav River which flows through the city

Surveying the number of birds in school yards

Our focus on creating new partnerships with a variety of local organizations proved successful and we managed to reach a lot more residents and youth. The plan for next year is to build on these links to widen existing programs while developing new forums for environmental education.

The ECC's activities take place in cooperation with the Kiryat-Shmona Municipality - in particular the Departments of Education, Environmental Protection, and Welfare ; the Ministry of Environmental Protection; the Kinneret Drainage Authority; Academic Youth Center; Tel-Hai Academic College; JDC Israel; the "Teva – Vanof" association; the Arthur Shelah community center; and the 'Ahava' clubhouse.

We wish to thank the following supporters: Fox, Mega Retailing and Big Shopping Center.

*"Unless someone like you
cares a whole awful lot,
Nothing is going to get better.
It's not."*

Dr. Seuss, The Lorax

ANNUAL REPORT

The Society for the Protection
of Nature in Israel

ECO-COMMUNITY CENTER

Kiryat Shmona 2015

צילום: אמיר באר

The Society for the
Protection of Nature in Israel
Educate. Love. Protect.